

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.1. Το έργο του Βιζυηνού , αμιγώς ανθρωποκεντρικό , εμφανίζει αρκετά στοιχεία θεατρικότητας. Δίνει έτσι τη δυνατότητα σε ένα σύγχρονο θεατρικό παραγωγό να το αναπαραστήσει μπροστά στα μάτια των θεατρόφιλων. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η θεατρικότητα αυτή επιβεβαιώνεται καταρχήν από την εναλλαγή των περιστατικών που περιγράφονται και αφορούν το ένα την σκηνή της υιοθεσίας και του μικρού κοριτσιού, το άλλο τη σκηνή της εμφάνισης ενός δεύτερου παιδιού , αφού το πρώτο έχει πλέον μεγαλώσει και παντρευτεί. Η αλλαγή αυτή τόπου και χρόνων και γεγονότων θυμίζει διαφορετικές θεατρικές πράξεις καθώς και αλλαγή σκηνικών.

Ένα επιπλέον στοιχείο θεατρικότητας μπορεί να θεωρηθεί η χρήση του διαλόγου , που γίνεται εμφανής στο τέλος του δοθέντος αποσπάσματος μεταξύ του Γιωργή και της μητέρας του πράγμα που προσδίδει στο κείμενο παραστατικότητα και αμεσότητα.

Τέλος, η εναλλαγή του ευθέος και πλάγιου λόγου που αποτελεί μέσο για τη σκιαγράφηση των χαρακτήρων των πρωταγωνιστών (Δεσποινιώ-Γιωργής) και δευτεραγωνιστών (μάννα-πατέρας-γιοι) του έργου μπορεί να αποτελέσει το τρίτο στοιχείο θεατρικότητας του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του εντοπίζουμε στο σημείο : « ποιος από σας...παρ' ημν».

Β.1. Ο Βιζυηνός θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς πεζογράφους της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Είναι υποστηρικτής της δημοτικής γλώσσας, ωστόσο στη γραφή του φαίνεται να χρησιμοποιεί και την καθαρεύουσα. Σύμφωνα μάλιστα με τον Μπαλάσκα η καθαρεύουσα του Βιζυηνού ανοίγει το δρόμο στη δημοτική, όχι μόνον γιατί οι ήρωες μιλούν στη δημοτική, αλλά κυρίως γιατί ο ίδιος ο συγγραφέας διακατέχεται από το λαϊκό συναίσθημα. Βέβαια σημαντικό ρόλο στις επιλογές του παίζει και η ηλικία του. Πιο συγκεκριμένα κάνει τις εξής επιλογές. Όταν διηγείται η γλώσσα του είναι καθαρεύουσα. Ωστόσο γίνεται ανάλαφρη καθώς εμπεριέχει πολλές λέξεις και τύπους της δημοτικής (η μητέρα μου φόρεσε δια πρώτην φορά τα «γιορτερά» της) και άλλοτε γίνεται πιο βαριά και επίσημη αφού εμπλουτίζεται από κάποιους τύπους αρχαιοπρεπείς (και προπάντων δύσνους, τόσο δύσνους, ώστε ευθύς εξ αρχής μ' ενέπνευσαν αντιπάθειαν). Στα διαλογικά μέρη από την άλλη, χρησιμοποιεί κυρίως τη λαϊκή γλώσσα, μια γλώσσα ζωντανή και αέρινη, τη γλώσσα των κατοίκων της Θράκης. Και το λέμε αυτό γιατί η λαϊκή αυτή γλώσσα βρίθει ιδιωματισμών (λεξιλογικών και συντακτικών) (-Δος το πίσου το Κατερινιώ!). Με την επιλογή αυτή ξεκουράζει τον αναγνώστη αλλά εκείνο που είναι το πιο σημαντικό είναι ότι καθιστά τον αναγνώστη μάρτυρα του διαλόγου, προσδίδοντας αμεσότητα. Η προσαρμογή της γλώσσας στην πραγματικότητα είτε αυτή είναι τοπική, χρονική ή και πνευματική χαρίζει μια αρμονία στο έργο ως σύνολο, ως συνδυασμό περιεχομένου και μορφής.

Β.2.α. Ο αφηγητής καταφεύγει στην τεχνική της επιτάχυνσης για να

περιγράψει τα γεγονότα που ακολούθησαν. Χαρακτηριστικό είναι πως συμπυκνώνει το πέρασμα της κόρης αυτής μέσα σε τέσσερα μόνο ρήματα σε ασύνδετο σχήμα «το ξένον κοράσιον ηυξήθη, ανετράφη, επροικίσθη, υπανδρεύθη» (σελ.141). Η επίσπευση αυτής της αφήγησης οφείλεται αφενός στο ότι το συγκεκριμένο κορίτσι δεν πρόσφερε στον οικογενειακό τους βίο τίποτα περισσότερο εκτός από δυσχέρειες και αφετέρου στο ότι ο ίδιος ο Γιωργής, λίγο μετά την υιοθεσία της, αναχώρησε για το εξωτερικό (αυτοβιογραφικό στοιχείο) κι έτσι δεν είχε άμεση αντίληψη των γεγονότων που συνέβαιναν στο πατρικό του σπίτι. Περιληπτικά και με αρκετή γλαφυρότητα περιγράφεται η ανατροφή της κόρης και η αποκατάσταση της μέσω του γάμου, αφού πρώτα την προίκισαν πλουσιοπάροχα σε σύγκριση με τις δυνατότητές τους, καθώς και η απομάκρυνση της από την οικογένεια. Για το λόγο αυτό αλλά και εξαιτίας της αγνωμοσύνης του κοριτσιού προς τη μητέρα τους ο αφηγητής επιλέγει να μην αναφέρει ούτε καν το όνομα του.

Β.2.β. Μέσα σε ολόκληρο το διήγημα ο Βιζυηνός κάνει συχνά

περάσματα από το αφηγηματικό παρόν στο παρελθόν και το αντίστροφο. Με τη συγκεκριμένη αναδρομή στο παρελθόν η μητέρα, απογοητευμένη από τη στάση του Γιωργή να δεχτεί τη κόρη, θέλει να στηρίξει την επιλογή της με όσο το δυνατόν πιο λογικά επιχειρήματα μπορούσε να επικαλεστεί. Επικαλείται λοιπόν όλες τις δυσκολίες και τις προσπάθειές της, για να το μεγαλώσει, ώστε να καταλήξει στο συμπέρασμά της σύμφωνα με το οποίο η ίδια νιώθει το κορίτσι αυτό σαν δικό της παιδί. Εξάλλου η ίδια το πήρε πολύ μικρό, τριών μόλις μηνών, του έβαζε το βυζί της στο στόμα του για να το ξεγελάσει όταν έκλαιγε, το τύλιγε στα σπάργανα των παιδιών της και το κοίμιζε στην κούνια τους. Όλα αυτά λοιπόν τα επισημαίνει στο Γιωργή για να αντικρούσει τα επιχειρήματά του ότι το παιδί αυτό είναι ξένο. Αυτό που κάνει τη μάνα να θεωρεί δικό της το παιδί είναι η θέλησή της να εξιλεωθεί

μέσω αυτού. Πρέπει να το νιώσει λοιπόν δικό της κι ας μην είναι, πρέπει να το αναθρέψει σαν δικό της κι ας μην το έχει γεννήσει η ίδια. Εξάλλου σύμφωνα με τη Δεσποινιώ μάνα δεν είναι μόνο αυτή που τα γεννά τα παιδιά, αλλά και εκείνη που τα ανατρέφει. Μόνο μέσα από αυτό το παιδί η ίδια ίσως συγχωρεθεί και λυτρωθεί. Με την αναδρομική, τέλος, αυτή αφήγηση προετοιμάζεται το έδαφος για την μετέπειτα εξομολόγηση της μάνας.

Γ.1. Το τελετουργικό γενικά της υιοθεσίας αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο έχει να κάνει με την υπόσχεση που δίνει το άτομο μπροστά στο Θεό και στους ανθρώπους ότι θα μεγαλώσει το παιδί σαν να ήταν δικό του και το δεύτερο στο οποίο η ίδια η κοινωνία και η πραγματική οικογένεια αποδέχεται τη νέα κατάσταση. Κατά τη διάρκεια της περιγραφής της υιοθεσίας, λοιπόν, δεν γίνεται πουθενά λόγος για τις αιτίες που οδήγησαν την οικογένεια στην απόφαση να παραδώσουν το παιδί τους σε ξένα χέρια. Ωστόσο ο βουβός και ταυτόχρονα διακριτικός πόνος του πατέρα και ο έκδηλος σπαραγμός της φυσικής του μητέρας κάνουν σαφές ότι λόγοι ανωτέρας βίας (ίσως οικονομικοί) οδήγησαν αυτήν την οικογένεια σε μια τέτοιου είδους απόφαση. Τα συναισθήματα των φυσικών γονέων έρχονται σε πλήρη αντιδιαστολή με εκείνα της Δεσποινιώ. Η ευτυχία της για το νέο μέλος της οικογένειάς της, αλλά και η έκδηλη αγωνία και αδημονία της μέχρι την ολοκλήρωση της τελετής περιγράφονται με ιδιαίτερη αφηγηματική δεξιοτεχνία. Είναι εντελώς φυσιολογικό για τη Δεσποινιώ να φοβάται, αφού μέχρι την τελευταία στιγμή όλα είναι ρευστά. Τα πάντα μπορούν να ακυρωθούν. Με το παιδί αυτό, αν τελικά το αποκτήσει, θα συνεχίζει τον αγώνα της για εξιλέωση.

Δ.1. Ανάμεσα στα δύο αυτά αποσπάσματα είναι εύκολο να διαπιστωθούν ομοιότητες και διαφορές ως προς το περιεχόμενο. Ενδεικτικά παραθέτουμε τις εξής:

Ως ομοιότητες θα μπορούσαν να ληφθούν τα παρακάτω στοιχεία:

- Και στα δύο αποσπάσματα γίνεται λόγος για ένα βρέφος που πρόκειται να ανατραφεί από ξένους. Η Δεσποινιώ δύο φορές στη ζωή της θέλησε να υιοθετήσει ξένα παιδιά και μάλιστα κορίτσια, καθώς με τον τρόπο αυτό η ίδια αυτοτιμωρούνταν και διεκδικούσε την εξιλέωσή της. Στο παράλληλο έχουμε πάλι την ύπαρξη ενός εγκαταλελειμμένου κοριτσιού, μικρού σε ηλικία. Φαίνεται ότι εκείνη την εποχή υπήρχε τάση η φυσική οικογένεια να εγκαταλείπει τα τέκνα της, λόγω οικονομικής δυσπραγίας.
- Το βρέφος που φαίνεται να υιοθετείται και στα δύο αποσπάσματα είναι θηλυκού γένους και είναι δηλωτικό της απαξίωσης του γυναικείου φύλου εκείνη την εποχή. Τα κορίτσια αποτελούσαν επιβάρυνση για τις οικογένειες τους, που έπρεπε να τα μεγαλώσουν και να τα προικίσουν.
- Και η Δεσποινιώ και ο Τάσος βρίσκονται σε άσχημη οικονομική κατάσταση, όμως και οι δύο αναλαμβάνουν το βάρος της ανατροφής ξένων παιδιών, δύο στην πρώτη περίπτωση και ενός στη δεύτερη. Η πράξη τους αυτή επιδεινώνει την οικονομική τους δυσπραγία και τους οδηγεί στην προσωπική στέρηση.

Από την άλλη όμως είναι εύκολο να διαπιστωθούν και οι εξής διαφορές:

- Στο παράλληλο κείμενο γίνεται λόγος για εγκατάλειψη βρέφους από άγνωστους φυσικούς γονείς, κάτι που δεν ισχύει στην περίπτωση της Δεσποινιώς, καθώς οι γονείς ήταν παρόντες στην πρώτη υιοθεσία, ενώ στη δεύτερη είχαν πεθάνει. Στο κείμενο του Κονδυλάκη φαίνεται κυρίως η τάση της εποχής για εγκατάλειψη των τέκνων λόγω της προαναφερόμενης οικονομικής δυσπραγίας.

Πρώτη
Επιλογή

ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε.

- Στο μυθιστόρημα ζητείται από το λούστρο να δώσει ένα αντίτιμο στις τροφούς για την ανάληψη της ανατροφής του εγκαταλελειμμένου τέκνου, ενώ η Δεσποινιώ μόνη της αναλαμβάνει το κόστος της ανατροφής των υιοθετημένων κοριτσιών. Το αίτημα των δύο γυναικών για χρηματική ενίσχυση, προκειμένου να μεγαλώσουν το βρέφος, είναι δηλωτικό της εκμετάλλευσης των ανθρωπιστικών συναισθημάτων του Τάσου, φαινόμενο δυστυχώς διαχρονικό.

Επιμέλεια Απαντήσεων :

**Φιλντίση Μαρία
Γραμμένου Ιωάννα
Ρούβαλη Μαρία**